

KRONIKA ROKU 2020

STYCZEŃ

Sercem z Wielką Orkiestrą Świątecznej Pomocy

Idea wspierania tej szlachetnej akcji narodziła się w Muzeum Papiernictwa czternaście lat temu. Od tamtej pory konsekwentnie przyłączamy się do Wielkiej Orkiestry, organizując bezpłatne warsztaty czerpania papieru. W tym roku odbyły się 12 stycznia. Chętni czerpali papier w kształcie serca, a zaoszczędzone na biletach pieniądze mogli przekazać na rzecz Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Na terenie Muzeum kwestowali wolontariusze. Tego dnia odwiedziło nas ponad 130 osób.

Dzięki uprzejmości dziennikarzy z TV Sudeckiej papierowe serduszka trafiły w ręce Karoliny Riemen-Żerebeckiej, olimpijki, specjalizującej się w skicrossie. Złota medalistka mistrzostw Polski przekazała je na licytację, wspierając tegoroczną akcję charytatywną ze sztabu w Łądku-Zdroju.

W obronie dobra. Wystawa „Papierowe miasto”

17 stycznia odbył się wernisaż wystawy sztuki papieru pt. „Papierowe miasto” autorstwa Joanny Wiszniewskiej-Domańskiej.

Poznaj Dolny Śląsk

Zwiedzaj Dolny Śląsk taniej i przyjdź na Targi Turystyczne we Wrocławiu za darmo! Pod takim hasłem rozpoczęła się 21 stycznia akcja promująca turystykę i rekreację. W okresie zimowym podróżujemy i zwiedzamy mniej. Aby to zmienić, organizatorzy Międzynarodowych Targów Turystyki i Czasu Wolnego wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego przygotowali wiele propozycji w ramach akcji „Poznaj Dolny Śląsk”, do której przyłączyło się również Muzeum Papiernictwa.

Szczegóły akcji:

Od 21 stycznia do 1 marca:

Wystarczyło odwiedzić co najmniej 3 miejsca z listy atrakcji turystycznych, zdobyć pieczątki i wymienić je na darmowy wstęp na targi.

Od 28 lutego do 31 marca:

Wystarczyło odwiedzić Muzeum Papiernictwa i podczas zakupu biletu pokazać bilet z targów. Bilet upoważniał do otrzymania 40% zniżki na wstęp do naszej placówki.

Z papierem przez dwa tysiąclecia – wystawa w Nowej Soli

W piątek 24 stycznia w pawilonie przyrodniczym Muzeum Miejskiego w Nowej Soli odbył się wernisaż nowej wystawy wędrującej pt. „Z papierem przez dwa tysiąclecia”. Ekspozycja przybliży dzieje papieru, wynalazku, który zrewolucjonizował nasze codzienne życie. Duża część wystawy poświęcona została jednemu w Polsce młynowi papierniczemu w Dusznikach-Zdroju. Przeanalizowano jego historię, unikatową architekturę oraz działalność, zmierzającą do wpisu papierni na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Autorzy wystawy prześledzili również historię Zakładów Celulozowo-Papierniczych w Kwidzynie, jednego z wiodących liderów branży papierniczej w Polsce. Ekspozycja dotyka również problemów związanych z ekologią. Między innymi odpowiada na pytanie, czy współczesna produkcja papieru zagraża lasom. Wystawa wyposażona została w interaktywne stanowisko do czerpania papieru.

Autorami ekspozycji są Maciej Szymczyk – dyrektor Muzeum Papiernictwa, Jan Bałchan i Marcin Wyszyński z Działu Papiernictwa dusznickiej placówki oraz z ramienia IP Kwidzyn Sława Szwajkowska, Agnieszka Kuniec oraz Oliwia Romaniuk. Partnerami wspierającymi projekt są International Paper oraz Stowarzyszenie Papierników Polskich.

W Nowej Soli wystawa była czynna do 10 maja 2020 roku.

Na podbój Zielenca z papierową sztangą

Po akcji promocyjnej nad morzem przyszedł czas na promocję w górach. W ostatni weekend stycznia telewizja TVN odwiedziła Zieleniec, budując na stoku telewizyjne miasteczko. Na miłośników zimowych szaleństw czekało mnóstwo atrakcji: zajęcia sportowe, ciekawe konkursy, a także spotkania z gwiazdami telewizji. Partnerem strategicznym projektu był Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego, na zaproszenie którego do akcji przystąpiło Muzeum Papiernictwa.

Na podbój Zielenca dusznickie muzealnicy zabrali papierową sztangę i skoro świt wyruszyli szukać śmiałków do jej podnoszenia. Sztanga, mimo że z papieru, ważyła ok. 20 kg. Rekordzista podniósł ją ponad 50 razy! Dusznickie muzeum reprezentowali Agata Daniel i Marcin Wyszyński.

Krzysztof Froese – „Realizm magiczny”

24 stycznia odbył się wernisaż wystawy dusznickiego artysty – fotografa Krzysztofa Froese. Wernisaż cieszył się rekordowym zainteresowaniem – uczestniczyło w nim ok. 260 osób. Uroczystość uświetnił występ zespołu „Dom o Zielonych Progach”.

O historii polskiej waluty w zakładzie karnym

„Patriota 2020” to autorski program resocjalizacyjny kłodzkiego Zakładu Karnego. Jego założeniem było kształtowanie wśród osadzonych właściwych postaw obywatelskich dzięki organizacji cyklu spotkań z ekspertami.

28 stycznia grupa więźniów spotkała się z Janem Bałchanem, kierownikiem Działu Papiernictwa dusznickiego muzeum. Tematem przewodnim tego wystąpienia była historia polskiej waluty. Osadzeni wysłuchali również krótkiej prelekcji o technice czerpania papieru.

LUTY

Spotkanie T13 z udziałem wicemarszałka Michała Bobowca

28 stycznia odbyło się pierwsze spotkanie Turystycznej 13 w dusznickim muzeum. Gośćmi honorowymi byli członek zarządu województwa dolnośląskiego Michał Bobowiec oraz dyrektor Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej Rajmund Papiernik. Obaj Panowie zaproszeni zostali przez zarząd T13, aby przedyskutować możliwości zintensyfikowania współpracy. Michał Bobowiec z przychylnością wypowiadał się o działaniach stowarzyszenia. Obiecał wsparcie w zakresie promocji. Podobną deklarację złożył dyrektor Papiernik. Omówiono także możliwość wspólnego wyjazdu z urzędem marszałkowskim i DOT-em na Międzynarodowe Targi Turystyczne World Travel Show w Nadarzynie.

Po części oficjalnej dyrektor Muzeum Papiernictwa Maciej Szymczyk oprowadził marszałka Bobowca po salach pokrytych polichromiami. Wizyta przypieczetowana została odciskiem dłoni w masie papierniczej.

Prelekcja Krzysztofa Łagojdy

28 lutego w naszym muzeum wygłosił prelekcję Krzysztof Łagojda, historyk młodego pokolenia, badający dzieje ziemi kłodzkiej w pierwszych latach po II wojnie światowej. Tematem była „Sytuacja społeczno-polityczna w Dusznikach-Zdroju w pierwszych latach po zakończeniu II wojny światowej”.

Swoimi badaniami Krzysztof Łagojda wypełnia poważną lukę w wiedzy dotyczącej historii Dusznik-Zdroju po 1945 roku. Prelegent zapoznał licznych słuchaczy z naj-

ważniejszymi źródłami i przedstawił w oparciu o nie wiele interesujących danych i faktów. Duszniki są w tej szczęśliwej sytuacji, że zachowało się sporo archiwaliów z tego okresu – zaznaczył badacz. Co ciekawe, Krzysztof Łagojda dotarł do zasobów archiwalnych znajdujących się nawet w Szczecinie.

„Metafory i symbole” Krzysztofa Radzimierskiego

28 lutego gościliśmy wystawę fotografii pt. „Metafory i symbole” Krzysztofa Radzimierskiego, które przedstawiały człowieka i jego różne stany emocjonalne.

Top 5 dolnośląskich muzeów

28 lutego zakończył się plebiscyt w ramach konkursu Radia Wrocław „Top 5 dolnośląskich muzeów”. W okresie od 15 do 28 lutego każdy kto odwiedził stronę internetową Radia, mógł raz dziennie oddać na nas głos. Na naszą placówkę zagłosowało 1022 osób! Dzięki ogromnemu zaangażowaniu internautów zajęliśmy II miejsce.

MTT Wrocław 2020

Na przełomie lutego i marca (28 lutego – 1 marca) na Stadionie Wrocław odbyły się Międzynarodowe Targi Turystyki i Czasu Wolnego. Podczas tej trzydniowej imprezy można było odwiedzić stoiska ponad 200 wystawców z wielu zakątków Polski

i świata. Muzeum Papiernictwa reprezentowała Agata Daniel. W roli współorganizatora MTT Wrocław wystąpił Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego. Program imprezy obejmował wiele atrakcji, prelekcji, warsztatów i wydarzeń. Dusznickie muzeum promowało rękodzielniczą technikę wytwarzania papieru. Na muzealnym stanowisku można było samodzielnie wykonać kartkę papieru w kształcie serca.

MARZEC

Historia pięćsetki w Nowej Soli

5 marca w Muzeum Miejskim w Nowej Soli odbył się wernisaż wystawy pt. „Z pięćsetką przez stulecia”. Autorem ekspozycji był Jan Bałchan, który podczas otwarcia przedstawił historię banknotów o nominale 500 złotych. W wielkim skupieniu uczestnicy wernisażu wysłuchali również wykładu na temat weryfikacji autentyczności współczesnych banknotów obiegowych. Część z zabezpieczeń mogli samodzielnie przetestować dzięki wypożyczonemu z Muzeum Papiernictwa testerowi. Muzeum w Nowej Soli zaprezentowało także całość swojej kolekcji numizmatycznej, która po raz pierwszy w tak dużej liczbie oryginalnych obiektów została udostępniona zwiedzającym.

Podsumowanie „Projekt Zima”

9 marca w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego marszałek Cezary Przybylski podsumował zimowy event, dziękując podległym mu podmiotom turystycznym za zaangażowanie w promowaniu niezwykłych miejsc i atrakcji Dolnego Śląska. „Projekt Zima” odwiedził pięć dolnośląskich ośrodków narciarskich: Zieloniec, Czarną Górę, Karpacz, Świeradów-Zdrój oraz Szklarską Porębę. Wśród ponad 40 podmiotów, które promowały Dolny Śląsk, znalazło się także Muzeum Papiernictwa. W ostatni weekend stycznia w Zieleńcu pracownicy duszniczej instytucji popularyzowali młyn papierniczy. Akcję promowała telewizja TVN, która była organizatorem „Projekt Zima”.

Przedstawiciele poszczególnych miejscowości odebrali dyplomy z podziękowaniami. Muzeum Papiernictwa reprezentowała Marta Nowicka.

Decyzja o czasowym zamknięciu muzeum

13 marca w związku z decyzją Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego o czasowym zamknięciu wszystkich instytucji kultury w Polsce zwiedzanie Muzeum Papiernictwa oraz działalność edukacyjna zostały wstrzymane. Jak się z czasem okazało, był to pierwszy z trzech okresów ogólnego zamknięcia wszystkich instytucji kultury w naszym kraju z powodu COVID-19, trwający do 3 maja 2020 roku.

Projekt #Zostań w domu z Muzeum Papiernictwa

W trakcie pierwszego lockdownu Muzeum Papiernictwa, jako jedna z pierwszych placówek muzealnych w Polsce, przygotowało własny program edukacyjny zachęcający do poszerzania wiedzy o papierze przez dzieci, młodzież i dorosłych z konieczności pozostających w domu. Na portalu internetowym powstała zakładka, w której zamieszczano filmy wyprodukowane w marcu i kwietniu przez pracowników muzeum oraz artykuły popularnonaukowe o historii papieru, jego roli we współczesnym świecie, młynie papierniczym i zgromadzonych w nim zbiorach – łącznie 16 materiałów informacyjnych. Są one dostępne na stałe w edukacyjnej zakładce portalu Muzeum Papiernictwa.

KWIECIEŃ

Przygotowania Muzeum Papiernictwa do ponownego otwarcia w nowych warunkach

Muzeum Papiernictwa podczas lockdownu przygotowywało się do przyjęcia turystów w wyjątkowych warunkach. W tym celu został opracowany nowy regulamin zwiedzania, a wprowadzane zasady przekonsultowano z Powiatową Stacją Sanitaro-Epidemiologiczną w Kłodzku. Dusznicki młyn papierniczy został otwarty dla zwiedzających już 4 maja, jako jedno z pierwszych muzeów w Polsce.

MAJ

Wirtualna Noc w Muzeum Papiernictwa

Z powodu epidemii koronawirusa Noc w Muzeum Papiernictwa nie mogła odbyć się w tradycyjnej formule. Zdecydowaliśmy się przenieść ją do sieci w ramach „Wirtualnej Nocy Muzeów”. 15 maja na oficjalnym fanpage’u i Instagramie muzeum ogłosiliśmy konkurs fotograficzny pt. „Nocne ujęcia papierni”. Zadanie polegało na wykonaniu fotografii budynku młyna papierniczego w Dusznikach-Zdroju po zmroku lub w nocy, oznaczeniu jej @muzeumpapiernictwa i otagowaniu jako #nocneujeciapapierni. Konkurs trwał do 31 maja. Jury w składzie: Krzysztof Froese, artysta-fotograf, autor wystawy „Realizm magiczny”, Marcin Lemejda, kurator wystawy „Realizm magiczny” oraz Dorota Zielińska-Pytłowany, kierowniczka Działu Edukacji Muzeum Papiernictwa, wybrało zwycięskie prace, które prezentowaliśmy na stronie naszej placówki.

Piękno czerpane z książek

Muzeum Papiernictwa ma w swoich zbiorach kolekcję wyjątkowych druków bibliofilskich, wykonanych także na papierze czerpanym. W maju biblioteka naukowa muzeum rozpoczęła cykl dwutygodniowych prezentacji w jednej z sal na trasie zwiedzania. Serię mikrowystaw otworzyły tomiki poezji Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej „Różowa magia” oraz „Królowa burz wiosennych”, następnie przedstawiliśmy dzieło Owidiusza „O kosmetyce twarzy pań” – na oryginalnym papierze egipskim, w starożytnej formie zwoju wydane przez Wydawnictwo Artystyczne Kurtiak i Ley zaledwie w 30 egzemplarzach.

W sieciach duszniczej papierni

W ramach programu MKiDN „Kultura w sieci” Muzeum Papiernictwa otrzymało dofinansowanie w kwocie 90 tys. zł na opracowanie programów edukacyjnych przeznaczonych do prezentacji w internecie. Program pt. „W sieciach duszniczej papierni” został objęty patronatem honorowym przez Dolnośląskiego Kuratora Oświaty i Marszałka Województwa Dolnośląskiego. W ramach programu pracownicy muzeum przeprowadzili digitalizację 55 obiektów z kolekcji sztuki papieru. Ponadto powstało 6 lekcji muzealnych i 6 warsztatów online. W roli producenta materiałów edukacyjnych wystąpił Krzysztof Jankowski, a wykłady prowadzili: Jan Bałchan, Karolina Dyjas, Marcin Wyszynski i Dorota Zielińska-Pytlowany. Od strony formalnej projekt prowadzony był pod nadzorem wicedyrektor Joanny Seredyńskiej przez Małgorzatę Jakubiec, Martę Borowiec-Gresztę i Magdalenę Junik. Wyprodukowane wykłady i filmy zostały na stałe udostępnione w kanale Muzeum Papiernictwa na <https://www.youtube.com/c/MuzeumPapiernictwa/videos>

CZERWIEC

Wznowienie przyjmowania grup zorganizowanych

Muzeum Papiernictwa, po analizie sytuacji epidemiologicznej i konsultacjach z Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Kłodzku, w czerwcu przywróciło obsługę grup zorganizowanych.

W celu ograniczenia kontaktów między zwiedzającymi wprowadzono bezwzględną rezerwację terminów przyjmowania wycieczek. Ponadto przewodnika muzealnego dla grup zastąpił audioprzewodnik z urządzeniem nagłaśniającym. Udostępniono nagrania w językach polskim, angielskim, niemieckim i czeskim.

Muzeum przywróciło także lekcje muzealne dla grup zorganizowanych, realizowane w ścisłym reżimie sanitarnym.

Czy to dżuma, czy cholera? Epidemie na ziemi kłodzkiej

28 czerwca udostępniliśmy wystawę czasową zainspirowaną pandemią COVID-19. Przedstawiliśmy na niej 30 największych na świecie epidemii od czasów biblijnych do 2020 roku, analizując ich przyczyny, przebieg i skutki. Z powodu sytuacji epidemiologicznej musieliśmy zrezygnować z organizacji wernisażu.

LIPIEC

Sztuka pisania

11 lipca odbył się wirtualny wernisaż wystawy „Sztuka pisania”, w którym można było uczestniczyć poprzez transmisję w muzealnym kanale YouTube oraz w serwisie Facebook.

Zadaniem wystawy było przypomnienie tej jedynej nigdy formy sporządzania ksiąg i listów, zmarginalizowanej w ostatnich dekadach.

Realizacja projektu była możliwa dzięki środkom Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „EtnoPolska 2020”.

Wakacje z POLBUSEM

Firma POLBUS z Wrocławia wystąpiła z inicjatywą zorganizowania wyjazdów turystycznych z Wrocławia. W celu zachęcenia podróżnych do korzystania z tej usługi przewoźnik zawarł umowy z gestorami najważniejszych atrakcji turystycznych,

umożliwiających korzystanie z ich oferty na preferencyjnych zasadach. Stosowna umowa została zawarta między firmą POLBUS a Muzeum Papiernictwa 10 czerwca. Dla turystów dostępne były trzy trasy z dojazdem do najciekawszych atrakcji powiatu kłodzkiego:

– trasa nr 1: Wrocław – Stronie Śląskie – Sienna-Czarna Góra Resort,

– trasa nr 2: Wrocław – Srebrna Góra – Karłów (Szczeliniec Wielki),

– **trasa nr 3: Wrocław – Polanica-Zdrój – Duszniki-Zdrój – Kudowa-Zdrój.**

Firma POLBUS oferowała przejazd w komfortowych warunkach, możliwość zabrania ze sobą czworonoga za symboliczną złotówkę oraz przewiezienia roweru w luku bagażowym.

XX Święto Papieru odwołane

25-26 lipca nie odbyło się jubileuszowe XX „Święto Papieru” z powodu zwiększonego prawdopodobieństwa zarażenia się koronawirusem. Impreza została przełożona na rok 2021.

Ekspedycja naukowa do Francji

Na przełomie lipca i sierpnia z inicjatywy Muzeum Papiernictwa odbyła się ekspedycja naukowa do francuskich młynów papierniczych. Profesor Rafał Eysymontt i Adam Szelaąg wizytowali siedem historycznych papierni południowo-zachodniego regionu Francji (Oksytania in. Langwedocja), w których do dziś wytwarza się ręcznie papier. Badania prowadzono pod kątem analizy porównawczej europejskich młynów papierniczych, niezbędnej do opracowania wniosku o wpisanie na listę UNESCO najcenniejszych historycznych papierni.

SIERPIEŃ

Koncert na betonowym fortepianie

1 sierpnia na dziedzińcu Muzeum Papiernictwa odbył się wyjątkowy koncert fortepianowy. Do klawiatury **betonowego** instrumentu zasiadł pochodzący z Dusznik młody pianista Sławomir Krysa. W jego wykonaniu usłyszeliśmy utwory Fryderyka Chopina. Fortepian o wadze 400 kg powstał z wysokiej klasy betonu GRC, ma inteligentny system zdalnego zarządzania i może być zasilany solarnie.

Recital wpisywał się w cykl outdoorowych koncertów pianistycznych promujących

Duszniki-Zdrój i 75 Międzynarodowy Festiwal Chopinowski. Brzmienie betonowego instrumentu można było usłyszeć podczas lipcowych koncertów Jeremiego Łukanusa m.in. na dusznickim torze wrotkarskim lub na górnej stacji wyciągu narciarskiego w Zieleńcu.

Do końca sierpnia fortepian stał w dusznickim Parku Zdrojowym. Można na nim było sprawdzić swoje umiejętności na mur-beton :).

Ekspedycja naukowa do Holandii

W sierpniu z inicjatywy Muzeum Papiernictwa odbyła się ekspedycja naukowa pod kierunkiem prof. Bogusława Szmygina (z udziałem Anny Fortuny-Marek, Andrzeja Siwka i Andrzeja Pawluszka) do Holandii. Jedyny na świecie wiatrak-papiernia znajduje się w Westzaan. Obiekt ten był już wcześniej wizytowany przez prof. Rafała Eysymontta, a analiza zebranych informacji skłoniła nas do zaproszenia właścicieli wiatraka do uczestnictwa w przygotowaniach do wspólnego wpisu na listę UNESCO najcenniejszych młynów papierniczych. Celem tegorocznej ekspedycji było przedstawienie właścicielom obiektu naszej koncepcji i uzgodnienie zasad ewentualnej współpracy.

Projekt spotkał się z zainteresowaniem stowarzyszenia zarządzającego tą niezwykłą papiernią. Z czasem okazało się, że koncepcja udziału tego obiektu w naszym projekcie nie zyskała wsparcia ze strony władz Holandii.

NIEMAPA Dolny Śląsk

Również w sierpniu dusznicka papiernia znalazła się na NIEMAPIE Dolnego Śląska. NIEMAPA to seria nietypowych przewodników dla rodzin, które chcą wspólnie odkrywać otaczający je świat. Za pomocą zabawnych ilustracji i gotowych planów wycieczek przedstawiono ciekawe miejsca, przyrodę i kulturę regionu. Pod pozycją numer 6 zatytułowaną „Ręczna robota” znalazła się propozycja wyjazdu do dusznickiego muzeum z możliwością samodzielnego wykonania kartki papieru.

Serię tworzy kolektyw Mamy Projekt, a ilustrację wykonała Patricija Bliuj-Stodulska. NIEMAPA Dolny Śląsk powstała we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego. Wydawana jest nie tylko w formie papierowej, ale można ją również pobrać bezpłatnie na stronie www.niemapa.pl

WRZESIEŃ

Odwiedził nas wnuk ostatniego dusznickiego papiernika

1 września Muzeum Papiernictwa odwiedził potomek ostatnich właścicieli papierni Willibald Herrmann wraz z małżonką Ursulą oraz swoimi dziećmi i wnukami. Rodzina obejrzała ekspozycje oraz wzięła udział w warsztatach czerpania papieru, a wydarzenie uwieczniono, odbijając dłonie gości w arkuszu papieru czerpanego. Wnuk ostatniego dusznickiego papiernika wyraził uznanie dla muzeum za otoczenie tej historycznej budowli tak wielką dbałością.

Ostatnim właścicielem dusznickiego młyna papierniczego był Karl II Wiehr. W kwietniu 1939 roku sprzedał nieczynną już papiernię miastu Duszniki z nadzieją, że władze miejskie urządują tu muzeum. Nie doczekał jednak otwarcia placówki, gdyż zmarł w 1941 roku. Muzeum zostało uruchomione dopiero przez polskie władze w 1968 roku.

Karl Wiehr i jego małżonka Hedwig doczekali się syna Alexa i córki Marii. Maria wyszła za mąż za Rudolfa Herrmanna i zamieszkała we Wrocławiu. Pod koniec wojny w 1944 roku wraz z dziećmi przebywała w bezpieczniejszych niż Wrocław Dusznikach, mieszkając w młynie papierniczym. Po wysiedleniu w 1945 roku wyjechali do Bawarii. Ich najmłodszym synem jest właśnie Willibald, który na podstawie wspomnień swej matki napisał książkę *Spurensuche. Mia erzählt*, w której przekazał opisy papierni z czasów dzieciństwa i młodości Marii Herrmann.

Europejskie Dni Dziedzictwa

12 września Muzeum Papiernictwa zorganizowało webinarium w ramach EDD. Tegoroczne hasło imprezy „Moja droga” doskonale wpisało się w biografię Jerzego Rybickiego, mechanika lotniczego, który uczestniczył w wojnie obronnej Polski w 1939 roku, kampanii francuskiej oraz bitwie o Anglię. Po zakończeniu II wojny światowej zamieszkał w Dusznikach-Zdroju. Dwukrotnie odznaczono go „Medalem Lotniczym Polski”. Wyróżnienie to nadawane było żołnierzom za trud walki w Polskich Siłach Powietrznych na Zachodzie. Aby przybliżyć postać tego bohatera, podczas webinarium Jerzego Rybickiego wspominała jego wnuczka, Izabela Mieczkowska. Spotkanie to było także okazją do zaprezentowania pamiątek po dziadku.

Tło epoki z nakreśleniem losów żołnierzy walczących na frontach II wojny światowej – kraje, które przemierzali i w których walczyli, by ostatecznie doczekać się pokoju i powrotu do ojczyzny, przybliżył natomiast Marcin Wyszynski z Działu Papiernictwa.

Druga część webinarium poświęcona była historii oddziałów Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich oraz 3. Dywizji Strzelców Karpackich. Ich tradycje kultywuje obecnie 22 Karpacki Batalion Piechoty Górskiej im. gen. dyw. Bronisława Prugara-Ketlinga stacjonujący w Kłodzku. Prelegentem był Olaf Strachota-Gorzycki z fundacji „Technika Militarna i Górska Szarotka”.

Ciąg dalszy konserwacji polichromii

W 2019 roku muzeum pozyskało środki z programu MKiDN „Ochrona Zabytków” na pierwszy etap konserwacji polichromii. Zdołano wówczas zrealizować konserwację techniczną oraz częściową estetyczną malowideł w Sali Józefa. W 2020 roku na kontynuowanie działań konserwatorskich placówka otrzymała środki z MKiDN oraz z programu Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

Finalnie prace objęły konserwację estetyczną pozostałych polichromowanych powierzchni ściennych i stropowych Sali Józefa, jak również realizację pełnej konserwacji zabytkowych malowideł ściennych i polichromowanego stropu w Sali Pod Kopułą.

Konserwacja historycznych polichromii – barwnych malowideł zachowanych na drewnianych ścianach i stropach w pomieszczeniach dusznickiego młyna papierniczego – zakładała powstrzymanie procesu degradacji warstw malarskich i przywrócenie im pierwotnych walorów technicznych i estetycznych.

W ramach konserwacji technicznej przeprowadzono zabiegi polegające na utrwaleniu osłabionych warstw polichromii, oczyszczeniu z zabrudzeń i wtórnych nawarstwień, wykonaniu zabiegów dezynfekcji i impregnacji strukturalnej drewna, wzmocnieniu i ustabilizowaniu połączeń poszczególnych drewnianych elementów ścian i stropu, założeniu gruntów w miejscach ubytków. Natomiast konserwacja estetyczna polegała na punktowaniu scalającym ubytki warstwy malarskiej w miejscach przetarć i zaplamień.

W ramach tych działań powstała pełna dokumentacja konserwatorska z przeprowadzonych prac.

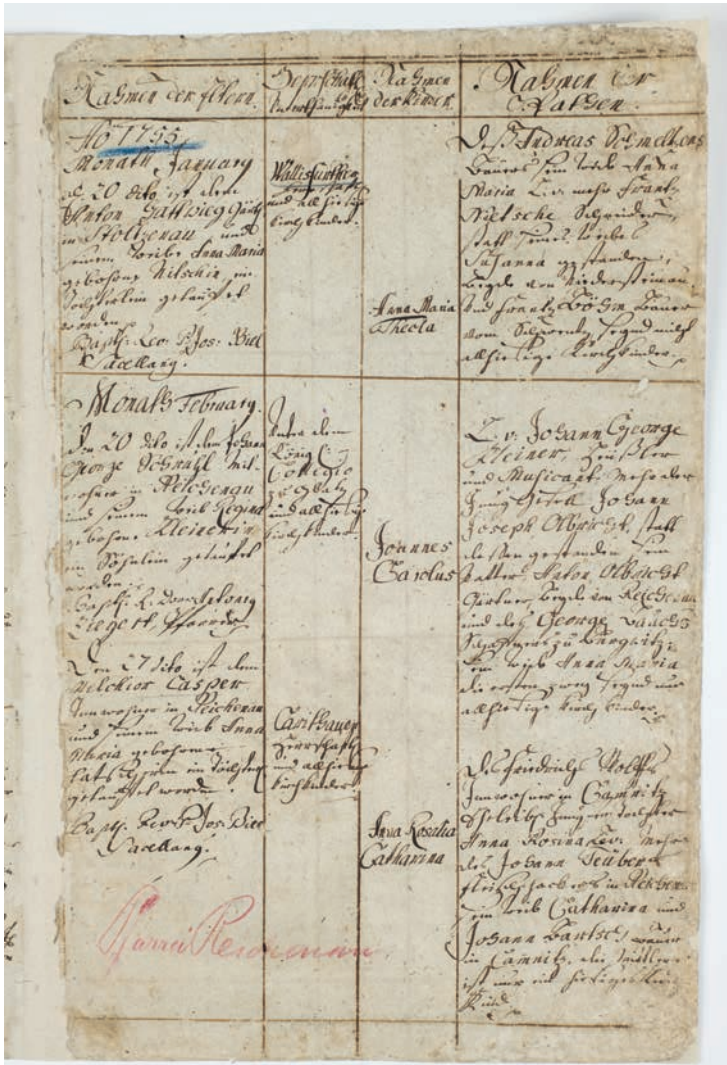

Do zbiorów muzeum trafiły metryki spisane na dusznickim papierze

We wrześniu w jednym z antykwariatów muzeum kupiło metryki z miejscowości Niwa koło Kłodzka, spisane w latach 1755-1767 na papierze ze znakami wodnymi z dusznickiej papierni. Zakup składał się z 58 kart w poszycie i 8 luźnych arkuszy. Nabytek został poddany konserwacji jeszcze w 2020 roku.

Metryki pozyskane do zbioru muzeum są świadectwem mocnej pozycji dusznickiego młyna papierniczego na lokalnym rynku handlu papierem. Na początku XVIII wieku na terenie hrabstwa kłodzkiego istniały dwie papiernie (w Dusznikach i Stroiniu), jednak prawdopodobnie pół wieku później działalność prowadził już tylko młyn w Dusznikach.

PAŹDZIERNIK

Dyrektor Wydziału Kultury Grzegorz Ćwiertniewicz w Muzeum Papiernictwa

2 października Muzeum Papiernictwa odwiedził dr Grzegorz Ćwiertniewicz, dyrektor Wydziału Kultury w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Dolnośląskiego. Wizyta miała charakter roboczy. Dyrektor muzeum Maciej Szymczyk i wicedyrektor Joanna Seredyńska przedstawili gościowi plany rozwoju instytucji w kontekście prowadzonych starań o wpisanie młyna papierniczego na listę UNESCO. Zdaniem dyrektora Wydziału Kultury koncepcje opracowane przez kierownictwo muzeum wpisują się w strategię rozwoju Dolnego Śląska i są godne realizacji.

Na zakończenie wizyty, zgodnie ze zwyczajem panującym w Muzeum Papiernictwa, dyrektor Ćwiertniewicz odbił dłón w świeżo uformowanych dwóch arkuszach papieru. Jeden egzemplarz trafił do kolekcji muzeum, a drugi do naszego gościa z Wydziału Kultury.

Z papierem przez dwa tysiąclecia – teraz we Wschowie

W Muzeum Ziemi Wschowskiej 9 października odbył się wernisaż naszej wystawy wędrującej pt. „Z papierem przez dwa tysiąclecia”. Prezentację ekspozycji i warsztaty czerpania papieru poprowadził jeden z jej autorów – Marcin Wyszyński. Wystawę można było oglądać do końca kwietnia 2021 roku.

Kiedyś było inaczej. Myśmy pisali atramentami...

Od 9 do 10 października, na zakończenie wystawy czasowej „Sztuka pisania”, w dusznickiej papierni zorganizowano prelekcję poświęconą różnicom w budowie litery szkolnej przedwojennej i współczesnej oraz warsztaty kaligrafii dla dorosłych. Obydwa wydarzenia poprowadziła Ewa Landowska, założycielka Muzeum Kaligrafii i Historii Pisma. O tym, że ładne, estetyczne pisanie to niełatwa i zapomniana nieco dziś sztuka, mogły się przekonać zwłaszcza osoby uczestniczące w zajęciach praktycznych. Początkowe obawy przed pisaniem stalówkami szybko ustąpił miejsca pięknie kreślonym literom, wzorowanym na tych z przedwojennych zeszytów. W końcu praktyka czyni mistrza. Dziś zeszyty naszych dziadków i pradziadków, wypełnione eleganckim, regularnym pismem, budzą niekłamany zachwyt. Starannie kaligrafowane przy użyciu stalówki i obsadki litery są świadectwem istotnej roli, jaką odgrywała sztuka pisania w dawnej szkole. Wspominają o tym podręczniki dla nauczycieli: „Nauka pisania powinna kształcić i wychowywać (...), budzić zamiłowanie do piękna, taktu, czystości i porządku, a w końcu ma wpływać na wyobraźnię i zmysł estetyczny wychowanków”. (Stefan Tatuch, *Nauka pisma użytkowego i ozdobnego*, Lwów 1927). Gdy w dobie cyfryzacji piękne, odręczne pismo powoli zanika, Muzeum Papiernictwa wciąż stoi na straży tradycji i propaguje idee sztuki kaligrafii, przez wieki związanej z papierem.

Projekt pt. „Sztuka pisania – powrót do przedwojennej szkoły kaligrafii” dofinansowany został ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Etno-Polska 2020 oraz z budżetu Samorządu Województwa Dolnośląskiego.

LISTOPAD

Konferencja on-line „Od wymiany do wymiany”

Na przełomie października i listopada 2020 roku obchodziliśmy 70 rocznicę wymiany pieniędzy, w wyniku której komunistyczne władze odebrały polskiemu

społeczeństwu 2/3 oszczędności. Smutny jubileusz stał się okazją do zorganizowania przez Muzeum Papiernictwa programu naukowo-wystawienniczo-edukacyjnego, zrealizowanego we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej, Narodowym Bankiem Polskim i Polską Wytwórnią Papierów Wartościowych S.A. Pierwszą częścią projektu była konferencja naukowa „**Od wymiany do wymiany. Banknoty polskie 1945-1995**”. Według pierwotnych planów miała dobrać się w Dusznikach-Zdroju, jednak z powodu coraz trudniejszej sytuacji pandemicznej zdecydowano się zrealizować ją za pomocą platformy internetowej Zoom. Spotkanie było także transmitowane za pośrednictwem muzealnego fanpage’a.

Podczas konferencji omówiona została sytuacja pieniężna ziem polskich w latach 1945-1995. Przybliżono m.in. okoliczności powstania Narodowego Banku Polskiego, poszczególne reformy wymiany pieniędzy, a także działalność Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych. Była także mowa o dokumentach reglamentacyjnych, czyli m.in. o tzw. kartkach i przykładach wykorzystania pieniędzy do bieżącej propagandy władz PRL-u. Prelegentami byli przedstawiciele Narodowego Banku Polskiego, Instytutu Pamięci Narodowej, Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych, Muzeum Papiernictwa, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Warszawskiego i Szkoły Głównej Handlowej. Obrady prowadził redaktor naczelny Radia Wrocław Marcin Rosiński.

Program konferencji:

dr hab. Cecylia Leszczyńska, Uniwersytet Warszawski, *Narodowy Bank Polski: początki działalności i zadania w sferze pieniężnej w latach 1945-1950*.

dr hab. Tomasz Głowiński, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego, *Dwie wymiany pieniądza. Złoty polski w latach 1945-1950*.

dr hab. Robert Klementowski, prof. Uniwersytetu Wrocławskiego, Oddział IPN we Wrocławiu, *Zabezpieczenie wprowadzania ustawy o zmianie systemu pieniężnego z 28 X 1950 r. Przebieg Akcji „K” na Dolnym Śląsku*.

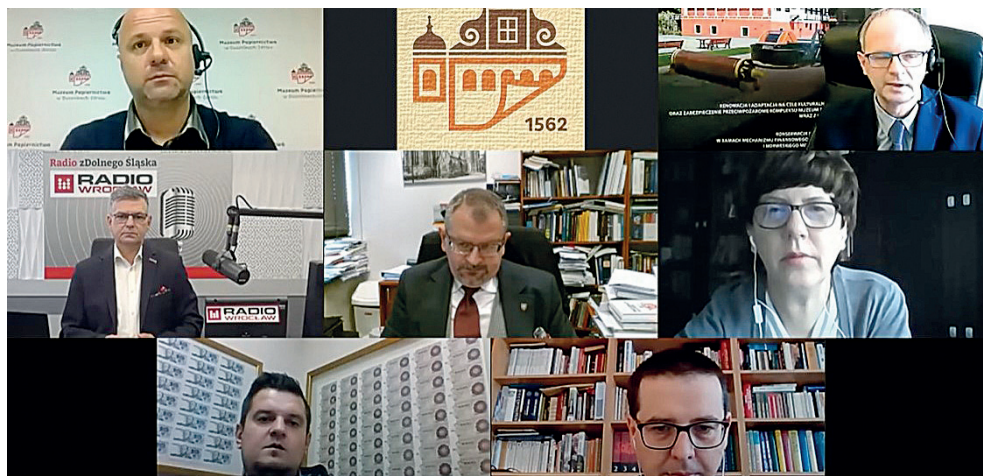
dr hab. Maciej Szymczyk, Muzeum Papiernictwa, *Bilety Narodowego Banku Polskiego narzędziem propagandy władz PRL-u*.

dr hab. Andrzej Zawistowski, prof. SGH, *A na co mi pieniądze panie? Co innego kartki*.

Radosław Mierzejewski, Polska Wytwórnia Papierów Wartościowych S.A., *Społeczno-ekonomiczne aspekty utworzenia i działalności Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych S.A. w kontekście zmian politycznych w Polsce. Banknoty na czas wojny – kilka słów o serii E 71*.

Piotr Toczyński, Oddział Okręgowy NBP we Wrocławiu, *Denominacja złotego w 1995 roku – powody, skutki, korzyści ekonomiczne i społeczne*.

Jan Bałchan, Muzeum Papiernictwa, „*Od wymiany do wymiany*” – zakres tematyczny wystawy.

Wystawa „Od wymiany do wymiany”

6 listopada odbył się wernisaż „Od wymiany do wymiany. Banknoty polskie 1945-1995”. Muzeum Papiernictwa jest w posiadaniu jednej z najbardziej kompletnych kolekcji polskich banknotów. W oparciu o zbiory, w poprzednich latach, instytucja organizowała wystawy numizmatyczne prezentujące pieniądze z okresu międzywojennego i z czasów II wojny światowej. Tym razem duszniccy muzealnicy przygotowali ekspozycję poświęconą banknotom z lat 1945-1995.

Czarny weekend w muzealnym sklepiku

Arkusze, papieru ręcznie czerpanego w różnych formatach, także kolorowy papier artystyczny, koperty i papeterie, wydawnictwa, reprodukcja wspaniałej XVI-wiecznej mapy Polski – to wszystko było dostępne w atrakcyjnych cenach od 27 do 29 listopada.

Ponowne zamknięcie muzeów

7 listopada z powodu znaczącego wzrostu liczby zachorowań na COVID-19 znowu została zamrożona działalność instytucji kultury. Również Muzeum Papiernictwa musiało zostać zamknięte dla zwiedzających. Ponowne otwarcie nastąpiło dopiero w lutym 2021 roku. Pomimo zamknięcia placówki pracownicy muzeum opracowywali zbiory, prowadzili działalność naukową i przygotowywali nowe projekty edukacyjne i wystawiennicze.

Muzealna kolekcja banknotów stale się powiększa

W listopadzie Wiesław Jezierski przekazał do zbiorów Muzeum Papiernictwa 38 banknotów z XIX i XX wieku. 18 numizmatów to złotówki z okresu okupacji, emitowane przez Generalne Gubernatorstwo. Pozostałe banknoty to ruble rosyjskie i radzieckie, korony czechosłowackie, złotówki polski i liry włoskie.

GRUDZIĘŃ

Banknoty insurekcji kościuszkowskiej i ich koronny nominal

Jeden z najrzadszych polskich numizmatów 4 grudnia trafił do zbiorów Muzeum Papiernictwa. Oficjalnego przekazania dokonał Damian Marciniak z Gabinetu Numizmatycznego w Warszawie. Zakup banknotu o nominale 1000 zł z 1794 roku został w całości sfinansowany dzięki dotacji Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów. Dlaczego jest tak wyjątkowy?

Unikatowy pieniądz jest najwyższym nominałem biletów skarbowych czasów insurekcji kościuszkowskiej. Został wydany w nakładzie zaledwie 1000 sztuk, z których do dziś zachowało się zaledwie kilkanaście!

Zaprojektował go Jędrzej Kapostas we współpracy z Karolem M. Gröllem. Idealnie zachowany egzemplarz został wydrukowany w orientacji pionowej, na papierze czerpanym z niderlandzkiej wytwórni J. Honig & Zoonen. Ma znaki zabezpieczające w kształcie dużych liter B i S, które są skrótem od nazwy „bilet skarbowy”. Imitują one znaki wodne. W górnej części awersu znajdują się symbole wolności, a po lewej stronie Orzeł, po prawej – Pogoń. Papierowy pieniądz ma odrębną numerację i podpisy.

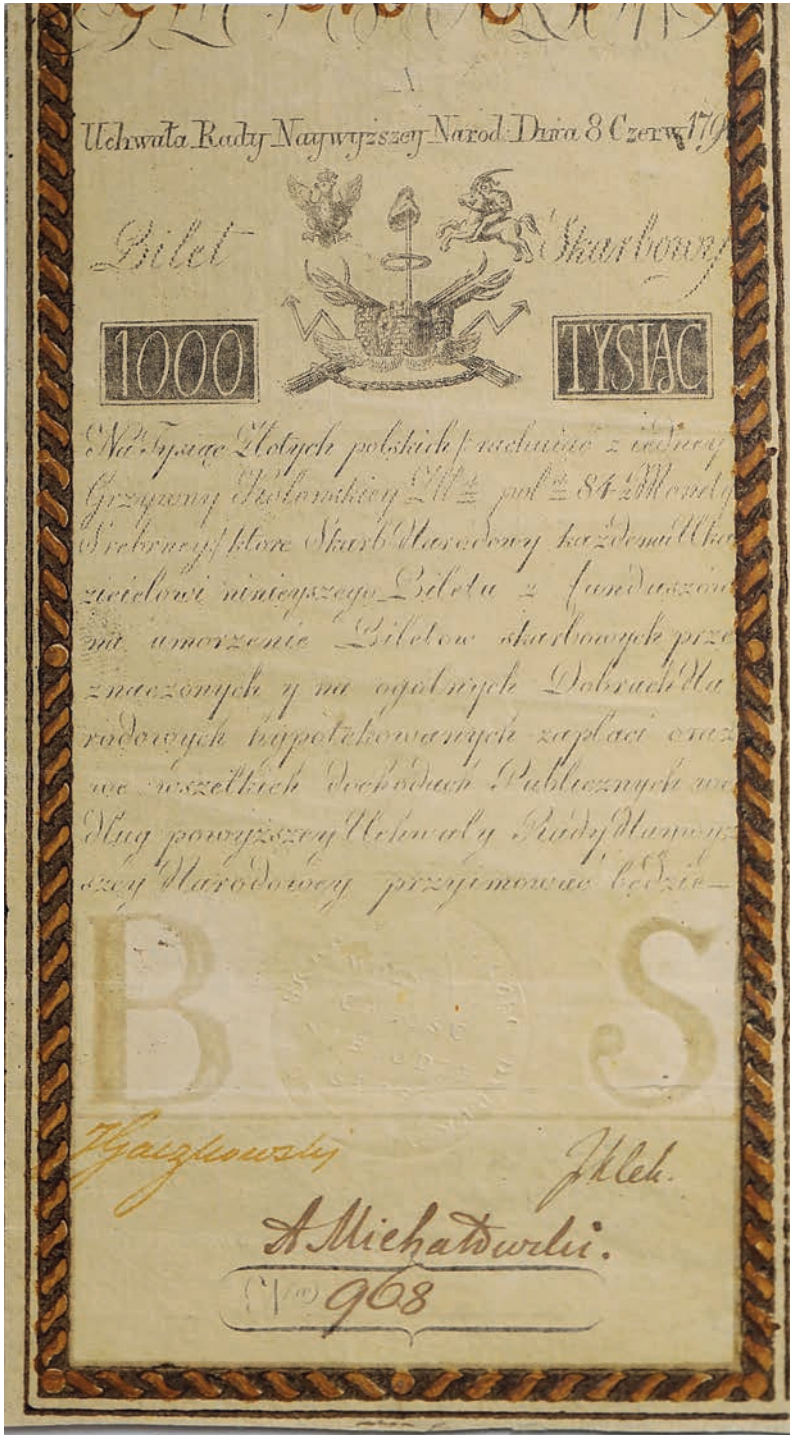
Muzeum Papiernictwa nabyło powyższy nominal w drodze pierwokupu podczas październikowej aukcji przeprowadzonej przez Gabinet Numizmatyczny Damiana Marciniaka w Warszawie.

Właściciel firmy 4 grudnia o godz. 12.00 dokonał oficjalnego przekazania tego XVIII-wiecznego egzemplarza. Chwila ta została uwieczniona podczas transmisji on-line dostępnej na muzealnym Facebooku. Tym samym banknot wzbogaci niemalże kompletną kolekcję biletów skarbowych insurekcji kościuszkowskiej, będących w posiadaniu Muzeum Papiernictwa. Do uzupełnienia pozostanie jedynie równie rzadka pięćsetka z 1794 roku.

O godz. 10.00 Damian Marciniak wygłosił prelekcję pt. „Banknoty insurekcji kościuszkowskiej i ich koronny nominal”.

Kłodzko w opisach Josepha Köglera

Jesienią 2021 roku, dzięki środkom przeznaczonym przez Starostwo Powiatowe w Kłodzku, staraniem naszego muzeum została przetłumaczona na język polski kronika Josepha Köglera dotycząca kłodzkiego kościoła i Kłodzka. Przekładu podjęła się Urszula Ososko. Muzeum Papiernictwa wspólnie z Muzeum Ziemi Kłodzkiej zaplanowało seminarium poświęcone kronice kłodzkiej, które zostanie zorganizowane po zakończeniu pandemii.

Zainteresowanie historią ziemi kłodzkiej jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym. Szczególnie w ostatnich latach wielu mieszkańców powiatu próbuje śledzić dzieje swoich miejscowości oraz hrabstwa kłodzkiego. To bardzo dobra tendencja, sprzyjająca tworzeniu trwałych więzi mieszkańców z regionem, zatem warto ją wspierać wszelkimi dostępnymi środkami.

W zgłębianiu historii sprzed 1945 roku przydatne są opracowania niemieckich autorów, dostępne w języku niemieckim. **Za pierwszego profesjonalnego badacza dziejów ziemi kłodzkiej uchodzi Joseph Kögler.** Dziejopis był synem tej ziemi: urodził się w Lewinie Kłodzkim w 1765 roku. Jego ojciec Ignatz zajmował się tkactwem i pełnił funkcję kościelnego. Miejscowym kościołem opiekował się wcześniej dziadek Josepha – Franz Kögler. Być może przywiązanie rodziny do Kościoła stało się powodem podjęcia przez Josepha w 1778 roku nauki w kolegium jezuickim w Kłodzku. Dwa lata później wyjechał do Wrocławia. W 1783 roku rozpoczął studia filozoficzne na prowadzonym wówczas przez jezuitów uniwersytecie. W 1785 roku Joseph uzyskał stopień magistra filozofii i sztuk wyzwolonych, po czym podjął studia teologiczne. Niższe święcenia kapłańskie otrzymał po dwóch latach, a godność kapłańską uzyskał 8 marca 1788 roku. Kolejny etap w karierze Josepha Köglera rozpoczął się kilka miesięcy później; dzień przed Wigilią świąt Bożego Narodzenia został wikarym w parafii w Dusznikach, nieopodal swego rodzinnego miasteczka. Jednak dusznicki klimat mu nie służył (?) i w 1791 roku został przeniesiony do parafii w Krosnowicach Kłodzkich, gdzie także sprawował obowiązki wikarego. Szesnaście lat później otrzymał probostwo w Ołdrzychowicach Kłodzkich, pełniąc tę posługę do swej przedwczesnej śmierci w 1817 roku. Spoczął w krypcie grobowej właścicieli Ołdrzychowic – rodziny Magnisów, co dowodzi ogromnego szacunku, jakim go darzono.

Joseph Kögler oprócz pełnienia funkcji kościelnych zajmował się badaniem dziejów licznych miejscowości na ziemi kłodzkiej. Opracowując ich historię, przedstawiał losy majątków ziemskich i ich właścicieli, dzieje kościołów oraz poszczególnych duszpasterzy, jak też najważniejszych dla miejscowości obiektów. W swoich pracach badawczych opierał się na dokumentach, kronikach, rachunkach, korespondencji. Interesował się epitafiami, architekturą i sztuką. Przywoływanie przez Köglera źródeł uwiarygadnia podawane przez niego informacje i czyni je niezwykle ważnymi dla kolejnych pokoleń historyków ziemi kłodzkiej.

Jak twierdzi Krystyna Oniszczyk-Awiżeń, autorka książki *O dawnym hrabstwie kłodzkim i zasłużonym historyku Josephie Köglerze*, wydanej w Kłodzku w 2018 roku, Kögler pozostawił po sobie liczne opracowania, a wśród nich **ponad 60 kronik miast, wsi i parafii ziemi kłodzkiej**.

Część tych opracowań ukazała się drukiem za życia autora, jednak większość bezcennych kronik pozostała w rękopisach. Niektóre opublikowano jeszcze w XIX wieku w lokalnych wydawnictwach. Jednak dziś są szeroko dostępne głównie dzięki współczesnemu wydaniu *Kronik Hrabstwa Kłodzkiego Josepha Köglera*, publikowanemu staraniem wydawnictwa dra Ditera Pohla. Tom pierwszy ukazał się w 1992 roku, a kolejne 4 tomy w latach 1993-2003.

W 2018 roku na zlecenie Muzeum Papiernictwa przetłumaczono materiały dotyczące Dusznik-Zdroju, dzięki czemu upublicznione zostały dzieje kościoła i parafii oraz historia i opis Dusznik. Spotkało się to z dużym zainteresowaniem mieszkańców, dla których oryginalne teksty pisane w języku niemieckim używanym w XVIII wieku, były dostępne w ograniczonym zakresie. W 2019 roku nasze muzeum zorganizowało konferencję poświęconą Köglerowi, na której postawiony został postulat przetłumaczenia na język polski kronik wydanych wcześniej przez dra Pohla.

***The mill that does not grind grain* – tłumaczenie „małej monografii”**

Pod koniec grudnia 2019 roku ukazała się drukiem publikacja Muzeum Papiernictwa pt. *Młyn, co zboża nie miele. Dzieje papierni w Dusznikach-Zdroju*. Pozycja ta, nazywana przez dusznickich muzealników „małą monografią”, wydana została w języku polskim w nakładzie 5 tysięcy sztuk. Kolportowana jest bezpłatnie wśród muzealnych gości. Jej autorami są Maciej Szymczyk, Rafał Eysymontt, Rainer Sachs oraz Marta Nowicka. Również rok po tym wydarzeniu publikacja została przetłumaczona na język angielski i wydrukowana w 2000 egzemplarzy. Książka *The mill that does not grind grain* dostępna jest również w wersji elektronicznej.

Mapa papierni polskich

W 2020 roku muzeum wspólnie ze Stowarzyszeniem Papierników Polskich przystąpiło do realizacji projektu pod roboczą nazwą „Mapa papierni polskich”, która docelowo będzie prezentowana w internecie. Celem mapy jest upowszechnianie wiedzy o wszystkich istniejących w przeszłości młynach papierniczych, fabrykach papieru, celulozy, ścieru i celulozy oraz o funkcjonujących obecnie zakładach branży papierniczej. Według wstępnych szacunków na mapie zostanie oznaczonych ponad 400 obiektów. W pierwszym roku realizacji projektu naniesiono na nią 90 pierwszych

młynów i fabryk, a następne będą uzupełniane w kolejnych latach. Publikacja mapy w internecie planowana jest w 2022 roku. Autorami pierwszych wpisów są Jan Bałchan, Maciej Szymczyk i Marcin Wyszyński.

Koncepcja utworzenia takiej mapy powstała w wyniku dyskusji w Komisji Historycznej Stowarzyszenia Papierników Polskich nad sposobami upamiętniania nieistniejących już papierni.

*Oprac. na podstawie materiałów Muzeum Papiernictwa
Fot.: K. Jankowski, M. Nowicka, M. Szymczyk*